

Nagyszékelyi Hírmondó

KARÁCSONYI POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

KEDVES NAGYSZÉKELYIEK! Karácsony a szeretet ünnepe, a boldogság, a meghittség napja. Vágyunk a csendre, a nyugalomra, a békességre, a szeretetre, hogy néhány napra el tudjuk feledni a hétköznapi rohanását.

Így a naptári év végéhez közeledve megérint mindenkit a karácsony varázsa, ez a titkokkal övezett megható nap, amely nemcsak a kereszténység, hanem a család, a békesség, az életbe vetett hit ünnepe is. Az ünnepi asztal mellett, a gyertya lángjánál visszagondolunk az elmúlt év örömeire, bánataira, kudarcaira és sikereire. Vigyázzunk családunk és magunk egészségére, mert ha van egészség, az ember csodákra képes.

Év végéhez közeledve köszönetet mondok mindazoknak, akik egész évben segítették településünk fejlődését és az önkormányzat munkáját.

A képviselőtestület és a magam nevében kívánok Nagyszékely minden lakójának áldott, békés, szeretettel teli karácsonyt és egészséges, sikerekben gazdag boldog új évet.

Klubecz Istvánné polgármester

Örömteli hírek a templomfelújításról

Szeptember 1-én kezdődött a 219 éves nagytemplom régi rézlemez fedésének bontása a torony csúcsától egészen a legalsó szoknyáig. Három hónapot vett igénybe ez a folyamat, mivel a szintenkénti bontás után a teljes tartószerkezet újraépítése majd deszkázása is szükséges volt. A munkát Ócsai Mihály ácsmester végezte. Sokat segítettek neki Pályi Péter kisoroszi református lelkész, és felesége, a nagyszékelyi születésű Pályiné

Kiss Magdolna. Ezúton is hálásan köszönjük nekik!

Király Ervin bádogosmester már elkészítette az új rézfedést a laterna parkányrészének szintjétől felfelé. Jelenleg a laterna szintjén lévő ablak-imitációk és a nyíló ablak felhelyezésének előkészítése zajlik. Németh Zoltán gárdonyi díszműbádogos mester műhelyében elkészültek a templomsisakra szánt, eredeti alapján mintázott rézdíszek. Reméljük, nemsokára mindenki megcsodálhatja majd őket a tornyon is.

Talán másban is felvetődik a kérdés, miért nem sikerült a tornyot még jó időben elkészíteni? Ennek több oka is van. Az első, hogy az ácsmester, aki eredetileg elvállalta a torony felújítását, családi okokból lemondta a munkát. A fővállalkozó nehezen talált újabb mestereket,

akikre jó szívvel rá lehetett bízni a tornyot, és el is vállalták a munkát. Másodsorban olyan állványépítőt is kellett találnia, aki ért a toronyállványozáshoz (az eredetileg szerződött toronyépítő mester ugyanis daruval szeretne volna leemeltetni a sisakot, és lent újra felépíteni, ezért a szekszárdi kivitelező, az SZ+C Stúdió Kft. is erre készült). A mostani mesterek állványról is vállalták a munkát, aminek mi is jobban örültünk – például mert nem kellett fákat kivágni a toronydaru miatt. Harmadsorban nem volt elég a toronyépület szerkezetét belülről megerősíteni és kívülről újra deszkázni (ahogy azt az előzetes szemle alapján reméltük), hanem a sisak formáját adó ramonádokat és osztóparkányokat is újra kellett építeni minden szinten.

Eredetileg nem volt rá pályázati forrás, végül mégis elkészülhetett november közepére a nagytemplom toronyépület felső részének felújítása (vakolatjavítás, glettelés és festés – az új cserépparkányok mellett). A Dunamelléki Református Egyházkerulettől kaptunk plusz 5 millió forintos támogatást, valamint a templomfelújításra eljuttatott személyes adományokat (összesen 771.500 forintot) is a glettelésre fordítottuk. **Hálásan köszönjük az adományozóknak, hogy ez is megvalósulhatott!**

Más munkálatok is folytatódtak, amelyek kívülről annyira nem látványosak. Már majdnem elkészült a nagytemplom ablakparkányainak bádogozása, az attikafal tetejének bádogfedése, a két templom közötti hózug bádogozása. Elkészült az új, nagyobb méretű, esőcsatorna-rendszer cinklemezből, a templomépületektől föld alatt kiépített csövekben folyik el az esővíz. Mindkét

templom körül szivárgó gyűjti össze a nedvességet, amely szintén zárt rendszerben van elvezetve.

A mostani felújítás keretében a nagytemplom toronyórájára a gyülekezet nem pályázhatott, mivel csak épületfelújítást támogattak. Ezért is volt nagy öröm számunkra, hogy egy nagyszékelyi születésű nagylelkű adományozó (aki kérte, hogy a neve maradjon titokban) felajánlotta támogatását a toronyóra működővé tételére. A toronyóra szerkezetét a Bimm-Bamm Csoport munkatársaként Kapui Gyula készítette és szerelte fel. Az óraszám lap a régi szegecselt vaslemez helyett alumíniumból, fehér színterézéssel készült. A római számokat Arany Beáta festette meg gyönyörűen, amiért nagyon hálásak vagyunk!

A munkálatok befejezése jövő év elejére várható, amikor a toronysisak mellett még reménységünk szerint elkészülhet a leemelt kőváza restaurálása és a hiányzó másik váza pótlása is. Hálát adhatunk, hogy a nehézségek és a járvány ellenére is előre haladtak a felújítások.

Hargita Péter Árpádné projektfelelős

Toronyóra

„Óra” szavunk eredete a legkorábbi időmérő eszközre, az ókori napórára vezethető vissza. A Nap egyiptomi elnevezéséből (*Horus*) született a latin *hora*, abból pedig a magyar kifejezés. A napóra és árnyékóra csak napfényben működik, pedig középkori szerzetesek olykor éjszaka is mérni szerették volna az idő múlását. Szerencsájukra egy kollégájuk feltalálta a gyertyaórát. Ennek működése azon alapszik, hogy egy gyertyából adott idő alatt mindig nagyjából ugyanakkora darab ég le, amit rovátkákkal előre be is lehetett jelölni. Ravasz módon ezt a szerkezetet már időzítésre is használhatták: a gyertyán megfelelő magasságban beszúrt szög nagyot koppant az alá helyezett tálcán, mikor elérte a láng. A gyertyaóra speciális fajtája az illatóra: a szakaszonként különböző illatanyagokkal felturbózott gyertya használata során csak a levegőbe kellett szimatolni az eltelt idő meghatározásához. Homokórák csak sokkal később, a 16. század folyamán, az üvegfűväs finomodásával készülhettek. Akár hisszük, akár nem, előbb léteztek toronyórák, mint homokórák.

A mechanikus vagy kerekas órák megjelenése új korszakot nyitott az időmérésben. Használatuk végre nem függött sem fénytől, sem fagytól (mert vízórák is léteztek ám!), és megbízhatóbbak voltak a gyertyáknál. Megjelenésük, majd elterjedésük a 13-14. századra tehető. A kezdeti időkben még hatalmas monstrumokat többnyire templomtornyokban helyezték el, bár idővel jutott néhány szerkezet nagyobb városházák és kereskedőcsarnokok homlokzatára is. Pontosságukat tekintve akár 5-15 percet is eltérhettek naponta. Ezen a bosszantó körülményen Galileo Galilei enyhített az inga feltalálásával, a 16. század végén.

Az első magyarországi óratorony Besztercebányán épült a 14. század végén. Száz év múlva már 10-15 magyar városban is működött toronyóra. Tömeges elterjedésük a 18. század közepére tehető.

A nagyszékelyi nagytemplom toronyórájának múltjáról nincs túl sok információnk. Feltehetően egyidős a toronnyal. A harangok alatt helyezkedett el az óraszerkezet, amelyből fölfelé kiinduló rúd (a *transzmisszió*) továbbította a mozgást a számlapok szintjére. A számlap eredetileg a torony falára volt felfestve; ennek nyomait megtaláltuk a felújítás során leemelt, vaslemezekből szegecselt számlapok alatt. Az 1920-as években készült fotókon még egy fehér számlap látszik, amit valamikor később feketére cseréltek vagy festettek. Az aprónak tűnő számlap átmérője 180 cm.

Az óra és az időt jelző kongatás az utóbbi három-négy évtized során mindössze egy bő évig működött, szokatlan hát, hogy most negyedóránként megszólal. Így szólt pedig régen is, mikor kézi erővel kellett nap mint nap felhúzni a szerkezetet. Ez az egyházközség mindenkor harangozójának feladata volt. A számunkra érzékelhető különbség annyi, hogy most éjszakai üzemmódban csend van, azaz csak reggel nyolctól este nyolcig kongatja a pontos időt a két harang. A negyedórákat a kisharang üti, az egész órák számát a nagy.

Az erősen korrodált vas számlapok végül nem lettek visszahelyezve, hanem új alumínium lapok készültek mind a négy oldalra; a régebbi változatoknak megfelelően fehérek. S ha már a szerkezet mechanikusról rádióvezérlésre állt át, vittünk bele egy kis egyéniséget azzal, hogy a számlapok szabad kézzel lettek megfestve.

Aki megpróbált az állványok erdején keresztüllátni, észrevehette, hogy a mutatók egyelőre nem dolgoznak. Állványbontásig (amíg folynak munkálatok az óraszint fölött) tesztüzemmód marad, tehát csak hallani fogjuk az időt, látni nem.

Minden negyedórán hegyezi a fülét: *Arany Beáta*

NYITOTT OLDAL

A magyar karácsonyról

A Krisztus előtti eredetű ősi magyar karácsonyt mi magyarok honosítottuk meg a Kárpát-medencében. A velünk kapcsolatba került szláv népek mind a magyarból vették át a *karácsony* szót is. Fehér Mátyás Jenő Domonkos-rendi történész, később száműzetésben élő író, az általa lefordított 12-13. századi inkvizíciós jegyzőkönyvek alapján jut arra a meggyőződésre, hogy a magyarok őseinek hitvilágában is a legnagyobb ünnep a karácsony volt, már jóval Jézus születése előtt, és ennek az ünnepnek a jellegére a *karácsony* szó utal, amely mély hangalakjában a kerecsen(y)sólymot idézi.

Halasy-Nagy Endre szerint viszont *karácsony* szavunk a *kara asszony* – sötét asszony, fekete asszony – szóösszetételből származik, amely az év legsötétebb napjára utal. A török nyelvekben a *kara* ma is a *fekete*, *sötét*, *sivár* jelentésben él. A téli napforduló őseink életében is jelentős ünnep volt, összegyűltek, magukkal hozva a Nap-madarakat, a fényhozókat, a kerecsensólymokat. A kerecsensólymok nem mások ezen tekintetben, mint a természetfölötti, szent *turul* madár előképei. A táltosok áldása után röptették föl őket a levegőbe, hogy elhozzák az új fényt. Ezt nevezték *kerecsen(y) ünnep*-nek, amelyet megszállóink (nem kiserésben a német származású, vagyis magyarellenese papok) később betiltottak a táltos-vallással egyetemben. Irtották, ahelyett, hogy megőrizve – magyar módon befogadva – beolvasztották volna azt, mint jónéhány nemzet kereszténység előtti örökségét megőrizhette hasonló módon. Mi most egyet tehetünk: föléleszthetjük, azaz újjáteremthetjük, amit elvettek tőlünk. Szerző: Szántai Lajos

Az igazi, nagy ünnepek a sámánhit szertartásai szerint a napjárással összefüggő, állandó ünnepek voltak, mint a karácsony... Karácsony ünnepe az ősi hitvilág legnagyobb napjai közé tartozott, épp úgy, mint a kereszténységnél az Ige megtestesülésének, földi születésének legszentebb megemlékezése. A sámánpercek folyamán sokszor felbukkan a vallató kérdés a pogány magyarság ünnepeire vonatkozólag, sokszor pedig a tanúvallomások egy-egy elejtett mondata világít rá a karácsony fogalmára, mint egy titokzatos, misztikumba burkolt, keletről hozott kincsre.

A sámánhit legnagyobb ünnepe a karácsony volt. Így vallotta 1245-ben *Dala fia Undo* perében *Rufus* segesvári polgár: „*Krisztus születése ünnepén, a régi magyarok, a sólyom ünnepét tartják...*”. *Obol* várjobbágy szavai szerint pedig: „*Ekkor (karácsonyról van szó) a sólymokat vadászatra eresztik és sok nép viszi oda madarait, amiket a sámánok megáldanak...*”. *Kisszer Mihály* szerint: „*a régihitűek Urunk születése napján tartják a sólyom ünnepét*”. *Agota* özvegy, *Ithe* sámánról vallja a következőket: „*Amikor karácsonykor a fiatalság az első, új sólymokat felrepteti, szokott énekelni és buzdítani az ifjúságot, hogy ezeket a dolgokat soha emlékezetéből kiveszni ne hagyja...*”. A vallomástörödékek számos ilyen példával szolgálnak, de van egy nagyon fontos közöttük, a nagy sólyomünnep ősi nevét is közlő adat: *II. Moys, Simon* fráter és a kisebb testvérek rendjének orvos tagja, *János* jelenlétében kivizsgálásra utalt *Boksa* védelmére felsorakozott tanúk egyike, egy bizonyos *Kozma*, a következőket mondja: „*...in festo falconnarium vulgare karasun dicto...*” – a sólymárok ünnepén, amelyet népi nyelven karácsonynak neveznek.

Jegyzőkönyvrészletek FehérMátyás Jenő „Középkori magyar inkvizíció” című könyvéből.

Kiegészítésül egy nagyon tömör szellemtörténeti megvilágítás a karácsonyi ünnepről:

Habár a *karácsony* szavunk keresztény ünnepet takar hivatalosan, valójában a kereszténység csupán átvett egy ősidőktől létező, csillagászati ünnepet.

Amikor Konstantin birodalmi vallássá emelte a kereszténységet, a katonai arisztokrácia által közkedvelt Mithrász alakjával olvasztatta össze Jézusét. Az eredeti, december 25-re eső, már a hivatalos államvallás részét képező Fényünnep Rómában a *Dies Natalis Solis Invicti*, azaz a *Legyőzhetetlen Nap Születésnapja* nevet viselte, és Aurelius császár vezette be i.sz. 274-ben.

Ami a Római Birodalomban Mithrász ünnepe volt, az a belső-ázsiai türk népeknél a *Sötétség Elmúlása*, azaz *Kara-čün*. Ezt a valójában szóösszetételt vették át a szláv nyelvek, valamint a román is. Jelentése: *sötétség fordulása*, mások szerint *sötétség múlása*. Ezt az ünnepet a török nyelvű népek, valamint Kis-Ázsia sok részén ma is ősi szokás szerint ünneplik.

forrás: *Spiritan blog*

Kapcsolódva a fenti, ismeretterjesztési szándékkal idézett írásokhoz, jelezzük, hogy több mundán asztrológus hívja fel egybehangzóan a figyelmet az idei napforduló, a 2020. december 21-i nap csillagászati jelentőségére, amely a bolygóegyüttállások okán egy teljesen új kor kezdetét jelenti. Erdemes tűz-, de legalább gyertyagyújtással végiggondolni eddigi életünket, és magunk mögött hagyva a negatív érzelmeket, gondolatokat, derűvel belépni eme új korszakba (asztrológus nyelven: világhónapba).

Az összeállítást készítette: Gyergyói Noémi

Klubecz Istvánnénak

és Balogh Évinek

*szeretnének boldog névnapot kívánni:
a közfoglalkoztatottak,*

Változások a hulladékgyűjtésben

A Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati társulás lakossági ingatlantulajdonosok számára biztosít szerződésenként 1 darab 120 literes, kerek gyűjtőedényt, melybe az elkülönített (szelektív) hulladékot kell elhelyezni. A gyűjtőedény használata díjmentes, átvétele valamikor a január folyamán lesz lehetséges Nagyszékelyben.

Az új edényben gyűjthető hulladékok: műanyag (PET palackok, zacskók, fóliák, PP és HDPE jelzésű flakonok), papír, Tetra-Pak italoskarton dobozok, fém (alumínium italos doboz, alufólia, konzervdoboz).

A műanyag-, fém- és papírhulladék elszállítása továbbra is ingyenes, és nincs mennyiségi korlátja!

Kedves Véradók! 2021. január 5-én 11:30 és 13:30 között újra lesz módunk vért adni Nagyszékelyben!

Az országos tisztifőorvos állásfoglalása szerint erre a célra továbbra is igénybe vehetők a közművelődési intézmények közösségi terei, így nálunk is a művelődési házban lesz megtartva az akció. A megfelelő távolságtartás és a védőmaszk használata természetesen kötelező. A torlódás elkerülése érdekében december 22-től lehetséges időpontot foglalni a Szekszárdi Területi Vérellátó oldalán.

Nem adhat vért, aki 14 napon belül külföldön járt, beteg volt, szaglását elvesztette, vagy koronavírus-fertőzött személlyel került szoros kapcsolatba. Covid-19 betegségből való gyógyulást követően három hét múlva, vagy garatminta PCR vizsgálat negatív eredményét bemutatva két hét múlva lehet vért adni.

A véradás életet menthet. Aki megteheti, jöjjön el!

Mikulás-sztori

Senki sem számított rá (na jó, néhány gyerek talán mégis), hogy idén két nappal korábban érkezik Nagyszékelybe a Mikulás.

Ami igaz, az igaz: lapunk mindenre elszánt paparazzoja is kaphatott valamiféle fülest. A kérdéses péntek délelőttön ugyanis a templom állványzatán állt lesben, az eget kémelve a híres-neves rénszarvasszán után. Amire hiába várt, mert amint azt Mikulástól megtudhattuk, ő ezúttal más módon érkezett.

„Én szeretem az állatokat, ezt mindenki tudja jól. De amennyi galibát okoztak nekem ezek a csökönyös jószágok, azt már nehezen lehetett elviselni. Így hát idén gondoltam egy merészet, és elcseréltem őket erre a gyönyörű fenyőbokra, amivel csak koppintok egyet, és ott termék, ahol akarok. Megvan a szánon való utazásnak is a maga varázsa, de hát valljuk be: elég röhejesen fest egy száguldó rénszarvasszán hó nélkül!”

Kérdésünkre, hogy miért érkezett korábban, megvolt a válasz:

„Ó, jövök én a névnapomon is! Annyira szenilis azért nem vagyok! Csak tudja, akkor majd egy éjszaka alatt kell eljutnom a fél világhoz, ami csupa stressz és izgalom. Ez a szakmával jár. De közben néha szeretem megadni magamnak azt az örömet, hogy egyszer-egyszer felbukkanok a gyerekek előtt. Hogy megmaradjon a hitük a csodákban. Ez nagyon fontos. Mivel Miklós nap idén vasárnapra esik, ezért pénteken jöttem az óvodásokhoz, iskolásokhoz. Van, ahová majd hétfőn jutok el. Még örülök is, mert így sokkal kényelmesebben járhatom végig a szokásos utamat. Egy-egy idősebb barátomhoz is volt időm bekukkantani, felidézve azokat az időket, amikor még ők voltak gyerekek. Néha ők is meglepnek engem! Most például az idősebb Zsámboki Zoli csempészett be néhány extra ajándékot a puttyombba, hogy még többet tudjak adni. Kedves gesztus volt tőle.”

Búcsúzóul még megkérdeztem Mikulás véleményét a koronavírusról.

„Szomorú dolog ez. Nehéz így megadni a módját az ünnepeknek. Kérem, mindenki vigyázzon idős szerettére, szomszédjára! Értsük meg az ő aggodalmukat, elvégre mindenkinek egy élete van. Ugyanakkor tartsuk bennük a lelket, beszéljünk velük gyakrabban, vegyük észre, hol segíthetünk! Ne csak testi, hanem lelki épségüket is óvjuk!”

A Mikulás itt búcsút intett, koppantott a botjával, és eltűnt. Nem tudtam már tolmácsolni neki polgármesterasszonyunk köszönetét, amiért idén is személyesen látogatott el Nagyszékelybe. Ezúton szeretné pótolni ezt a hiányosságot, és mindenkinek meghitt ünnepeket kíván a Hírmondó teljes szerkesztőségének nevében:

Arany Beáta Virág

Az újságot kiadja Nagyszékely Község Önkormányzata • 7085 Nagyszékely, Táncsics u. 11. Tel.: 74/408-393

Az újság interneten is elérhető a www.nagyszekely.hu honlapon.

Az újság létrejöttét segítette: Arany Beáta Virág, Klubecz Istvánné és az Önkormányzat dolgozói.

Korrektúra: Bori Tamás

